

ПРОБЛЕМА ДОСТОВІРНОСТІ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Антоненко Н.В., Національний транспортний університет, м.Київ, Україна
Безрук Ю.І., Національний транспортний університет, м.Київ, Україна

PROBLEM RELIABILITY OF FINANCIAL REPORTING

Antonenko N.V., National Transport University, Kiev, Ukraine
Bezruk Y.I., National Transport University, Kiev, Ukraine

ПРОБЛЕМА ДОСТОВЕРНОСТИ ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ

Антоненко Н.В., Национальный транспортный университет, Киев, Украина
Безрук Ю.И., Национальный транспортный университет, Киев, Украина

Постановка проблеми. В сучасних умовах функціонування підприємств облік використовується з метою формуванні достовірних даних про фінансовий стан та результат діяльності суб'єкта господарювання, а звітність виступає як засіб комунікації між національними та міжнародними ринками. В Україні це стало причиною посилення уваги до проблем достовірності обліку та фінансової звітності. Найбільший інтерес до контролю фінансової звітності та достовірності її показників проявляють діючі та потенційні користувачі. Проте, дане питання досі не має стовідсотково вірного вирішення. Зазвичай, джерелом інформації для прийняття управлінських рішень та аналітичних висновків щодо подальшого розвитку підприємства та визначення його економічного потенціалу у майбутньому, є його фінансова звітність. Недостовірна інформація про фінансовий стан та результати діяльності підприємства унеможливує прийняття обґрунтованих та адекватних рішень, що, в результаті, неминуче призводить до економічних втрат і введення в оману не тільки власників, кредиторів та інвесторів, а й держави і суспільства в цілому. На даний момент важливого значення набуває пошук нових шляхів розв'язання проблеми комплексного оцінювання об'єктивної інформації про використання коштів, майна та інших активів, відображених у фінансовій звітності та реєстрах бухгалтерського обліку підприємства. Питання достовірності фінансової звітності є досить актуальним для повсякденної роботи контролюючих органів, аудиторських служб та інших користувачів фінансової інформації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням організаційного, теоретичного, методичного забезпечення контролю та достовірності даних бухгалтерського обліку займалися зарубіжні науковці, такі як П.К. Чіджі, П.Ф. Друкер, Р. Адамс, Д. Хан, Дж. Лоббек, а також вітчизняні та російські вчені, такі як Ф.Ф. Бутинець, Б.І. Валуєв, М.Т. Білуха, І.К. Дрозд, С.А. Кузнецова, Я.Д. Крупка, В.Ф. Максимова, Л.М. Крамаровський, О.А. Петрик, Г.Б. Назарова, С.М. Петренко, М.С. Пушкар, В.О. Шевчук. Аналізом проблем фінансової звітності та її ролі в прийнятті управлінських рішень і розвитку підприємства займалися як українські, так і зарубіжні науковці – І.Д. Ватуля, С.Ф. Голов, Ю.А. Верига, М.В. Кужельний, В.М. Костюченко, Б.А. Шумляєв, О.С. Штурміна. Питанням практичного дослідження достовірності фінансової інформації присвятили свої роботи Ф.Ф.Бутинець, М.Біллінгс, М. О. Блатов, У.Дж.Венц, Х. Девід, Т. Данфі, С. Зефф, Ф. Махлуп, В. М.Рябов, К. Ноубс, Я. В.Соколов, Дж. Т.Уеллс, І. В. Утренкова.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. В результаті дослідження інформаційного і методичного забезпечення формування фінансової звітності, а також практики її складання згідно з Національним положенням (стандартом) та Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, було виявлено безліч недостатньо розроблених і неузгоджених питань, які однозначно впливають на використання інформації для аналізу та прийняття управлінських рішень. Тому існує нагальна потреба подальшого поглибленого дослідження цих питань, спрямованих на

удосконалення практики використання фінансових даних для забезпечення користувачів достовірною методикою інтерпретації інформації.

Мета статті. Головною метою даної статті є визначення умов забезпечення та причин порушення достовірності фінансової звітності і дослідження способів викривлення звітних даних в сучасних умовах господарювання.

Виклад основного матеріалу. Фінансова звітність для багатьох підприємств грає роль ефективного маркетингового ходу, адже кожна професійно обізнана людина, ознайомившись з бухгалтерським балансом, може легко дати прогноз: варто вкладати кошти в дане підприємство чи не варто, оскільки воно вже в безнадійному стані. Фінансова звітність містить значний обсяг інформації щодо стану будь-якого підприємства, і саме в цьому полягає її основне значення. Саме цей і стало причиною порушення одного з головних принципів формування звітності – достовірності. Достовірність звітних даних є однією з ключових проблем, яка виступає бар'єром для багатьох українських підприємств при виході їх на міжнародний ринок. І дану проблему можна охарактеризувати, як недовіру іноземних користувачів до звітної інформації. На даний момент не кожен іноземний інвестор ризикне і вкладе свої кошти в підприємство, ґрунтуючись на звітності, складеній за українськими стандартами.

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [1] метою ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності є надання користувачам для ухвалення рішень повної, правдивої й неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства. У п. 8 ст. 9 цього Закону визначено, що відповідальність за несвоєчасне складання первинних документів, реєстрів бухгалтерського обліку, та недостовірність відображених у них даних несуть особи, які склали та підписали ці документи.

З філософської точки зору, достовірністю є властивість інформації бути правильно сприйнятою, а також імовірність відсутності помилок, форма існування істини, тобто достовірність означає певну обґрунтованість, доказовість, безспірність знання та надійність інформації.

До основних факторів, що впливають на достовірність фінансових результатів можна віднести: політичний, нормативно-правовий (наприклад, рівень державного втручання, регламентація звітності та обліку), фінансовий (наприклад, ризик зміни валютних курсів), інформаційний, організаційний та людський (наприклад, моральні якості, корупційні дії).

З різних причин фінансова звітність може неточно відображати фінансовий стан або результат діяльності підприємства. Все частіше особи, що складають фінансову звітність відхиляються від вимоги повноти відображення та достовірності звітних даних.

За характером виникнення існують ненавмисні та навмисні помилки. Ймовірність виникнення ненавмисних помилок збільшується в умовах зміни методичних матеріалів, які відносяться до бухгалтерського обліку та оподаткування. А саме, ненавмисні помилки виникають внаслідок використання неправильних ставок при визначенні суми податку, помилковим відображенням на рахунках обліку господарських операцій та перенесенням даних обліку в податковій декларації, форми бухгалтерської звітності та ін. Згідно з вищенаведеним, система внутрішньогосподарського контролю повинна бути направлена на виявлення подібних перекручень.

Уткіна С.А. [2] досліджувала основні способи ідентифікації помилок шляхом удосконалення системи внутрішнього контролю за допомогою інвентаризації, горизонтального і вертикального аналізу показників фінансової звітності й алгоритмів обробки бухгалтерської інформації на прикладі тестування бухгалтерських записів.

Пошук помилок можна значно полегшити, якщо основну увагу приділити індивідуальним якостям співробітників бухгалтерської та інших економічних служб підприємства, які відповідають за збір, реєстрацію, збереження й узагальнення інформації на всіх стадіях облікового процесу. До таких характеристик можна віднести як психофізіологічні показники (стан здоров'я, тип характеру, вік), так і рівень професійної кваліфікації, культурний та духовний потенціал.

Психологічна сторона фінансово-облікової діяльності потребує підвищеної уваги до процесів розробки й практичного використання облікової політики. Як вважають російські науковці Ковальов В.В. і Патров В.В., «важливо зрозуміти, що різні люди готують і споживають інформацію різними способами. Розробка в співдружності з психологами тестів, що дозволяють отримати психологічні

портрети всіх осіб, які беруть участь у процесі управління, що готують і використовують для цього облікові дані, могла б істотно підвищити ефективність бухгалтерської роботи» [3].

При цьому важливо вказати на навмисні дії у складанні недостовірної фінансової звітності, до яких відносяться вчинені злочини: крадіжка, шахрайство.

Крадіжка може бути здійснена особою, яка є співробітником підприємства і несе матеріальну відповідальність за привласнені цінності, водночас такі дії можуть бути здійснені особою, що не є співробітником підприємства. У цих випадках дії із привласнення й розтрати майна, що здійснюються такими особами, мають різний рівень впливу на достовірність фінансових звітних даних підприємства.

Шахрайство – це навмисне неправильне відображення та представлення даних фінансового обліку та звітності працівниками і керівництвом підприємства, яке базується на маніпуляціях обліковими записами та фальсифікації первинних документів і реєстрів фінансового обліку та звітності, які перекручують зміст фінансово-господарських операцій. Такі дії мають на меті навмисне відображення хибної оцінки активів, застосування невідповідних методів їх списання, маскуванню результатів фінансової діяльності, незаконне отримання у власність грошово-матеріальних цінностей. Такі шахрайські дії (зловживання довірою, обман, приховування злочинних дій) мають суттєвий вплив на достовірність звітних даних підприємства.

До спотворення даних фінансової звітності у вітчизняній практиці можна віднести:

1. Вуалювання звітності – фінансова звітність підготовлена у відповідності до встановлених законодавством України правил, але вона не об'єктивно відображає фінансово-майновий стан суб'єкта господарювання. Отже, вуалювання – це перекручення даних звітності при дотриманні вимог, встановлених законодавчо-нормативними актами країни.

Причинами поширеного використання вуалювання в Україні є:

- невідповідність економічної природи ведення діяльності способу її відображення в обліку згідно з діючими нормами та правилами;

- наявність у підприємства нежорсткої облікової політики, яка формується головним бухгалтером підприємства і затверджується керівником, який водночас несе відповідальність за організацію всього обліку;

- наявність протиріч та дискусійних питань між нормативними актами, недосконалість системи регулювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання

Вуалювання досить поширене в українській обліковій практиці та рідко виникає ненавмисно. Тобто, вуалювання є наслідком недосконалої законодавчої системи.

2. Фальсифікація – складання фінансової звітності з відступом від встановлених норм та правил, яка не об'єктивно відображає фінансово-майновий стан компанії. Фальсифікація є одним із проявів шахрайства. Фальсифікація фінансової звітності відбувається при існуванні можливості для її здійснення та відсутності моральних принципів суб'єкта господарювання.

Існування різних видів фальсифікації звітності часто обговорюється в науково-економічній літературі. Петренко Н.І. [4] стверджує, що, називаючи звітність підприємства за певний період викривленою, прикрашеною або спотвореною, спеціалісти мають на увазі одне і те ж: звітність неправильно відображає господарські операції, що відбулися, і вона складена з порушенням певних вимог, проте дані поняття не є синонімами. Прикрашену звітність слід вважати одним із видів спотвореної чи викривленої звітності. Зазвичай необхідність у такій звітності виникає у акціонерних товариствах, а також підприємств, які бажають залучити додаткові кошти. Протилежною прикрашеній звітності є звітність, що відображає збитковість підприємства, фінансове становище якого є гіршим, ніж насправді. Стимулом для складання звітності такого змісту є ухилення від здійснення виплат дивідендів акціонерам та ухилення від сплати податків до бюджету.

Таким чином, виділяють два підходи у визначенні достовірності бухгалтерської звітності: перший підхід передбачає відповідність фінансової звітності фактичному стану господарської діяльності, що досягається шляхом застосування професійного судження чи вираження професійної думки бухгалтера при складанні звітності, а другий можна назвати нормативно-регульованим.

Невідповідність фінансової звітності фактичному фінансовому стану підприємства можна проілюструвати на такому прикладі. Водії розвозили товари взуттєвої фабрики. З власного інтересу

вони визначили за товарно-транспортними накладними вагу вантажу за один день і результат поділили на кількість вивезеного взуття. В результаті таких розрахунків виявилося, що вага одного черевика становить, в середньому, дванадцять кілограмів. Перевірки контрольних органів показують, що обсяг перевезень вантажівками, відображений у звітах, складає 20-30 відсотків від істинного.

Відповідно до вищенаведеного розглянемо 4 ситуації:

Перша ситуація. Звітність об'єктивно відображає фінансово-майновий стан підприємства та відповідає всім вимогам законодавчо-нормативних документів.

У даній ситуації немає місця вуалюванню і фальсифікації, але така звітність має гіпотетичний характер. Ця гіпотеза несе в собі глибокий організаційно-методологічний сенс, бо переважна кількість бухгалтерів цілком переконані в тому, що вони працюють чесно, дотримуються всіх законодавчих нормативів, і звітність, складена ними, є цілком об'єктивною. Але це далеко не так. У реальності, дотримуючись усіх вимог законодавчо-нормативних документів, все одно неможливо досягти стовідсоткової об'єктивності даних фінансової звітності. Слід брати до уваги закладене протиріччя, яке розкривається по принципу, що чим більш кількісно точно виміряний один показник, то тим менш точно можна обчислити інший показник, який пов'язаний з ним. Чим точніше відображається вартість майна, тим менш достовірно буде відображений фінансовий результат підприємства, і навпаки. Коли адміністрація намагається більш точно визначити фінансово-майновий стан підприємства, збільшуючи в умовах інфляції оцінку активу, тим самим вона автоматично переносить дане збільшення на пасив, кредитуючи певні рахунки, чим і спотворює величину фінансових результатів або інвестицій, які були вкладені. І навпаки.

Таким чином, перша ситуація носить характер ідеалу, до якого треба прагнути, але в реальному житті вона недосяжна, і тому її роль незначна. Дана ситуація вказує всім учасникам господарської діяльності на неможливість досягнення ідеалу, але не заперечує, що до ідеалу прагнути треба. Оскільки ця ситуація носить ідеальний характер, то вона знаходиться поза межами фальсифікації, хоча й свідчить про те, що без спотворень фінансово-майнового стану підприємства звітність подати неможливо. Користувачі звітних даних повинні розуміти, що чим ширші кордони облікової політики, тим меншим є поле фальсифікації і вуалювання в різних їх проявах в бухгалтерській звітності.

Друга ситуація. Звітність об'єктивно відображає фінансово-майновий стан підприємства, але не відповідає вимогам законодавчо-нормативних документів.

У цьому випадку відсутнє вуалювання, але має місце фальсифікація. В такій ситуації бухгалтерська звітність не може об'єктивно відображати фінансово-майновий стан підприємства, оскільки кожна індивідуальна група користувачів приймає суб'єктивні цілі за об'єктивні. Отже, згідно з принципом інтерпретації, потрібно завжди розуміти об'єктивність з точки зору кожного окремого користувача, який аналізує звітність.

Друга ситуація відображає принцип "достовірного і сумлінного реєстрування" – "true and fair view". Відповідно до нього, підприємство може відхилитися від прийнятих вимог, якщо вони не дають можливість точно та об'єктивно відобразити дані звітності. Але, якщо не дотримуватися англійських підходів, із цієї ситуації можна зробити висновок про те, що бухгалтерська звітність є фальсифікованою, якщо вона складена з порушенням вимог законодавчо-нормативних документів, хоча вона і більш вірно й точно, з точки зору індивідуального користувача, відображає фінансово-майновий стан фірми. Тут немає місця парадоксу з тієї причини, що індивідуальний користувач звітності знає вимоги нормативних документів і виходить з нормативних правил, а отже і наведені у звітності дані будуть для нього неясними, що буде свідчити, з його точки зору, про фальсифікацію звітності. Друга ситуація підкреслює неприйнятність діючих законодавчо-нормативних документів. Дана ситуація вчить всіх індивідуальних користувачів критичного відноситись до цих документів, що саме і є джерелом вдосконалення будь-якої звітності.

Третя ситуація. Звітність відображає фінансово-майновий стан фірми необ'єктивно, але відповідає вимогам законодавчо-нормативних документів.

У даному випадку є місце вуалюванню, але фальсифікація відсутня. Дана ситуація розглядається за аналогією до попередньої. Шер І.Ф. писав, що «...правдивість балансу, згідно юридичному розумінню, не завжди є також правдивістю в господарському сенсі, і ми повинні при

відомих обставинах баланс (виходячи з точки зору господарської правдивості) вуалювати і в тих випадках, коли він цілком відповідає, згідно юридичному розумінню, принципом правдивості і ясності» [5].

Існує безліч прикладів, що показують абсурдність вимог законодавчо-нормативних документів, більшість з них пов'язана з таким явищем, при якому виникає плутанина між юридичними та економічними ознаками [6, 7]. Проте складність виявляється в тому, що той, хто формує вимоги до фінансової звітності, як правило, переконаний, що його вимоги правильні, і саме тому третя ситуація лежить в основі бухгалтерського обліку. Таким чином, як було зазначено, із попередніх ситуацій (другої та першої) виникає принципова неспроможність отримання об'єктивних звітних даних у бухгалтерії, а отже, укладачі законодавчо-нормативних документів не можуть виробити вимоги, які дають змогу відобразити абсолютну істину в звітності, але, звичайно, повинні наближатися до неї. У третій ситуації відсутня фальсифікація даних, бо в даному випадку фальсифікацію розуміють, як відступ від вимог законодавчо-нормативних документів, але існує вуалювання.

Четверта ситуація. Звітність необ'єктивно відображає фінансово-майновий стан фірми та не відповідає вимогам нормативних документів [8]. У цьому випадку має місце вуалювання і фальсифікація. Це найбільш поширений варіант у практиці українських підприємств. У першому випадку, тобто при вуалюванні, керівництво може не підозрювати про неправильність представлення звітних даних, а у другому випадку, тобто фальсифікації звітності, адміністрацією підприємства може ставитися ціль ввести в оману акціонерів щодо прибутку для виплати додаткових премій або виплати підвищених дивідендів, а також може ставитися ціль дезінформувати кредиторів щодо стану платоспроможності підприємства. У зв'язку з вищенаведеним, у різних ситуаціях інтереси керівництва та власників підприємства можуть повністю збігатися, або бути зовсім протилежними.

Таким чином, перша ситуація є еталоном для бухгалтера, вона також є орієнтиром для кращого розуміння інших ситуацій. Друга ситуація виявляє недоліки законодавчо-нормативної бази, що дозволить бухгалтерам-практикам, відповідно до концепції true and fair, самостійно вирішувати «що добре і що погано». Третя ситуація відображає всю суть бухгалтера-рахівника, бо показує, що дотримуючись усіх законодавчо-нормативних документів, все одно об'єктивно відобразити реальний фінансово-майновий стан підприємства неможливо. Четверта ситуація є найпоширенішою і викликає необхідність використання послуг аудиторів, а також зовнішніх і внутрішніх ревізорів.

Висновки і пропозиції. Вагоме значення при прийнятті різноманітних управлінських рішень має інформація про діяльність організації, яка міститься в фінансовій звітності. У даний час фінансова звітність – це єдине офіційне джерело інформації про господарську діяльність підприємства для різних груп користувачів. Бухгалтерська звітність кожного підприємства відображає минуле. Для прийняття безпомилкових, стовідсотково успішних управлінських рішень необхідно скрупульозно аналізувати дані минулих періодів про фінансовий стан та результати діяльності підприємства, на основі яких будується прогноз та план дій на майбутнє.

Спотворення достовірності фінансової звітності призводить до багатьох негативних наслідків, таких, як зниження довіри всіх учасників фондового ринку та суспільства в цілому до даних фінансової звітності, зниження продуктивності праці, підвищення витрат на страхування, знецінення ділової репутації, спад моральних якостей працівників.

В Україні проблема забезпечення достовірності фінансової звітності має яскраво виражений характер і потребує нагального вирішення. Шляхами вирішення даної проблеми можуть стати: вдосконалення та уникнення протиріч в законодавчій базі України щодо фінансової звітності та розвиток системи високоякісних послуг аудиторів.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. – Закон України [Чинний від 1999-07-16] / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К. : Парлам. вид-во, 1999. – 396 с. (Бібліотека офіційних видань).
2. Уткина С.А. Типичные ошибки в бухгалтерском учете и отчетности / С.А.Уткина. – М : Омега-Л, 2007. – 240 с.

3. Ковалев В.В. Как читать баланс / В.В. Ковалев В.В., В.В. Патров, В.А. Быков ; 5-е изд., перераб. и доп. – М.: Финансы и статистика, 2006. – 672 с.
4. Петренко Н.І. Бухгалтерський облік і контроль операцій з руху пасивів підприємства: проблеми теорії, методології, практики : монографія / Н.І. Петренко. – Житомир : ЖДТУ, 2012. – 544 с.
5. Соколов Я. В. История бухгалтерского учета : учебник / Я. В. Соколов, Соколов В. Я. – М. : Финансы и статистика, 2004. – 272 с.
6. Алдарова Т.М. Понятие достоверности и существенности в бухгалтерском учете / Т.М. Алдарова, С.М. Бычкова // Аудиторские ведомости. – 2007. – №1. – С. 25–27.
7. Голов С.Ф. Креативний облік / С.Ф. Голов // Бухгалтерський облік і аудит. – 2011. – №1. – С. 32-41.
8. Амеліна О.В. Креативний облік та маніпулювання фінансовою звітністю // Вісник Львівської комерційної академії. – Львів: Вид-во Львівської комерційної академії. – 2001. – Вип. 35. – С. 9-12.

REFERENCES

1. Accounting and Financial Reporting in Ukraine. – Zakon Ukrainy [Effective as of 1999-07-16] / Verhovna Rada Ukrainy. – Offic. public. – K. : Parlam. vyd-vo, 1999. – 396. (Library Official Publications) (Ukr)
2. Utkyna S.A. Typical errors in accounting and reporting / S.A.Utkyna. – M : Omega-L, 2007. – 240. (Rus)
3. Kovalev V.V. How to read a balance sheet / V.V. Kovalev, V.V. Patrov, V.A. Bykov ; 5-e edition, revised and enlarged. – M.: Fynansy y statystyka, 2006. – 672. (Rus)
4. Petrenko N.I. Accounting and control of transactions with motion liabilities of the company: problems of theory, methodology and practice: monograph / N.I. Petrenko. – Zhytomyr : ZhDTU, 2012. – 544. (Ukr)
5. Sokolov Ja. V. History of accounting : a textbook / Ja. V. Sokolov, Sokolov V. Ja. – M. : Fynansy y statystyka, 2004. – 272. (Rus)
6. Aldarova T.M. The notion of authenticity and materiality in accounting / T.M. Aldarova, S.M. Bychkova // Audytorskye vedomosti. – 2007. – No.1. P. 25–27. (Rus)
7. Golov S.F. Creative accounting / S.F. Golov // Buhgalterskyj oblik i audyt. – 2011. – No. 1. P. 32-41. (Ukr)
8. Amelina O.V. Creative accounting and manipulation of financial statements // Visnyk L'vivskoi komercijnoi akademii. – L'viv: Vyd-vo L'vivskoi komercijnoi akademii. – 2001. – Vyp. 35. P. 9-12. (Ukr)

РЕФЕРАТ

Антоненко Н.В. Проблема достовірності фінансової звітності / Н.В.Антоненко, Ю.І. Безрук // Вісник Національного транспортного університету. – К. : НТУ, 2014. – Вип. 29.

В статті досліджені методи маніпулювання даними фінансової звітності підприємств і організацій України.

Об'єкт дослідження – принципи бух обліку господарських операцій.

Мета роботи – визначення умов забезпечення та причин порушення достовірності фінансової звітності і дослідження способів викривлення звітних даних в сучасних умовах господарювання.

Метод дослідження – загальнонауковий метод теоретичного узагальнення, спостереження, абстрагування, формалізації, аналізу.

З різних причин фінансова звітність може неточно відображати фінансовий стан або результат діяльності підприємства. Ймовірність виникнення ненавмисних помилок збільшується в умовах зміни законодавчих актів, які стосуються бухгалтерського обліку та оподаткування. Ненавмисні помилки виникають внаслідок використання неправильних ставок при визначенні суми податку, помилкового відображення на рахунках обліку господарських операцій та перенесення даних обліку в податковій декларації, форми бухгалтерської звітності та ін.

До спотворення даних фінансової звітності у вітчизняній практиці можна віднести вуалювання звітності та її фальсифікацію. Виділяють два підходи у визначенні достовірності бухгалтерської звітності: застосуванням професійного судження та нормативно-регульований підхід.

В статті доведено, що маніпулювання даними фінансової звітності призводить до таких негативних наслідків, як зниження довіри всіх учасників фондового ринку та суспільства в цілому до фінансових звітів, зниження продуктивності праці, підвищення витрат на страхування, знецінення ділової репутації, спад моральних якостей працівників.

Результати статті можуть бути використані при визначенні ступеня достовірності фінансової звітності підприємств.

Прогнозні припущення щодо розвитку об'єкту дослідження полягають в тому, що шляхами вирішення проблеми достовірності фінансової звітності можуть стати заходи по вдосконаленню та усуненню протиріч в законодавчій базі Україні та розвиток системи високоякісних послуг аудиторів.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: ДОСТОВІРНІСТЬ, ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ, ФАЛЬСИФІКАЦІЯ, ВУАЛЮВАННЯ, ШАХРАЙСТВО, КРАДІЖКА.

ABSTRACT

Antonenko N.V. Bezruk Yu.I. The problem of the reliability of financial reporting. Visnyk National Transport University. – Kyiv. National Transport University. 2014. – Vol. 29.

The article investigates the methods of data manipulation of financial statements of enterprises and organizations of Ukraine.

Object of research – accounting principles of business operations.

Purpose – to determine the conditions and causes of ensuring the reliability of financial reporting and investigation methods distortion of accounting data in the current economic conditions.

Research method – scientific method of theoretical generalization, observation, abstraction, formalization, analysis.

For various reasons, the financial statements may not accurately reflect the financial position or performance of the company. The probability of inadvertent errors increases in climate change legislation relating to accounting and taxation. Unintentional errors occur due to the use of incorrect rates when determining the amount of tax on the accounts of false reflection of business operations and the transfer of accounting data in tax returns, accounting forms and other data to become corrupted financial statements in domestic practice include veiling reporting and falsification. There are two approaches in determining the reliability of financial statements: the use of professional judgment and regulatory – adjustment approach. It is proved that manipulating financial data leads to negative consequences, such as loss of confidence of all participants in the stock market and society as a whole to the financial statements, reduced productivity, increased insurance costs, goodwill impairment, the decline of moral qualities of workers.

The results of the article can be used to determine the degree of reliability of financial reporting.

Expected assumptions about the object of the study is that by addressing the reliability of financial reporting may be measures to improve and eliminate contradictions in the legislation of Ukraine and the development of high-quality services of auditors.

KEYWORDS: RELIABILITY, FINANCIAL STATEMENTS, FALSIFICATION, OBFUSCATION, FRAUD, THEFT.

РЕФЕРАТ

Антоненко Н.В. Проблема достоверности финансовой отчетности / Н.В. Антоненко, Ю.И. Безрук // Вестник Национального транспортного университета. – К. : НТУ, 2014. – Вып. 29.

В статье исследованы методы манипулирования данными финансовой отчетности предприятий и организаций Украины.

Объект исследования – принципы бухучета хозяйственных операций.

Цель работы – определение условий обеспечения и причин недостоверности финансовой отчетности и исследование способов искажения отчетных данных в современных условиях хозяйствования.

Метод исследования – общенаучный метод теоретического обобщения, наблюдения, абстрагирования, формализации, анализа.

По разным причинам финансовая отчетность может недостаточно точно отражать финансовое состояние или результат деятельности предприятия. Вероятность возникновения непреднамеренных

ошибок увеличивается в условиях изменения законодательных актов, касающихся бухгалтерского учета и налогообложения. Непреднамеренные ошибки возникают вследствие использования неправильных ставок при определении суммы налога, ложного отражения на счетах учета хозяйственных операций и переноса данных учета в налоговые декларации, формы бухгалтерской отчетности и др. К искажению данных финансовой отчетности в отечественной практике можно отнести вуалирование отчетности и ее фальсификацию. Выделяют два подхода при определении достоверности бухгалтерской отчетности: применением профессионального суждения и нормативно – регулируемый подход. В статье доказано, что манипулирование данным финансовой отчетности приводит к таким негативным последствиям, как снижение доверия всех участников фондового рынка и общества в целом к финансовым отчетам, снижение производительности труда, повышение расходов на страхование, обесценение деловой репутации, спад моральных качеств работников.

Результаты статьи могут быть использованы при определении степени достоверности финансовой отчетности предприятий.

Прогнозные предположения о развитии объекта исследования заключаются в том, что путями решения проблемы достоверности финансовой отчетности могут стать меры по совершенствованию и устранению противоречий в законодательной базе Украины, а также развитие системы высококачественных услуг аудиторов.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: ДОСТОВЕРНОСТЬ, ФИНАНСОВАЯ ОТЧЕТНОСТЬ, ФАЛЬСИФИКАЦИЯ, ВУАЛИРОВАНИЕ, МОШЕННИЧЕСТВО, КРАЖА.

АВТОРИ:

Антоненко Надія Василівна, Національний транспортний університет, старший викладач кафедри фінансів, обліку і аудиту, e-mail: nadejda2006@ua.fm, тел. +380963142206, Україна, 01010, м. Київ, вул. Суворова 1, к. 424.

Безрук Юлія Іванівна, Національний транспортний університет, студентка факультету економіки, менеджменту і права із спеціальності 7.030509 «Облік і аудит», e-mail: bezruk.yulya@gmail.com, тел. +380992732290, Україна, 000010 Україна, 01010, м. Київ, вул. Суворова 1.

AUTHOR:

Antonenko Nadiia, National Transport University, senior lecturer department of finance accounting and audit, e-mail: nadejda2006@ua.fm, tel. +380963142206 Ukraine, 01010, Kyiv, Suvorova str. 1, of. 424.

Bezruk Yuliia, National Transport University, student of economics, management and law, specialty 7.030509 "Accounting and Auditing, e-mail: bezruk.yulya@gmail.com, tel. +380992732290, Ukraine, 01010, Kyiv, Suvorova str. 1.

АВТОРЫ:

Антоненко Надежда Васильевна, Национальный транспортный университет, старший преподаватель кафедры финансов, учета и аудита, e-mail: nadejda2006@ua.fm, тел. +380963142206, Украина, 01010, г. Киев, ул. Суворова 1, к. 424.

Безрук Юлия Ивановна, Национальный транспортный университет, студентка факультета экономики, менеджмента и права специальности 7.030509 «Учет и аудит», e-mail: bezruk.yulya@gmail.com, тел. +380992732290, Украина, 000010 Украина, 01010, г. Киев, ул. Суворова 1.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Росоха В.В., доктор економічних наук, старший науковий співробітник, Національний університет «Києво-Могилянська академія», старший науковий співробітник кафедри маркетингу, Київ, Україна.

Бідняк М.Н., доктор технічних наук, професор, Національний транспортний університет, професор кафедри менеджменту та туризму, Київ, Україна.

REVIEWER:

Rosoha V.V., Ph.D., Economics (Dr.), senior research fellow, National University «Kyjevo-Mogyljanska akademija», senior fellow at the department of marketing, Kyiv, Ukraine.

Bidnyak M.N., Ph.D., Engineering (Dr.), professor, National Transport University, professor department of management and tourism, Kyiv, Ukraine.